

УДК 657.37

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-6-22>**Штик Ю.В.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та бізнес-технологій
Національного авіаційного університету***Дорошук Р.І.***здобувачка вищої освіти
Національного авіаційного університету***Shtyk Yuliia***Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the Department Economics and Business Technology
National Aviation University***Doroschuk Ruslana***Higher Education Seeker
National Aviation University*

ЗВІТ ПРО УПРАВЛІННЯ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ, СТРУКТУРА, РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ

MANAGEMENT REPORT: IDENTIFICATION, STRUCTURE, INFORMATION DISCLOSURE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто особливості формування Звіту про управління та його структуру. Наведено пропозиції щодо розкриття у Звіті про управління інформації стосовно соціальних та екологічних питань. Встановлено, що показники діяльності підприємств (компаній), наведені у Звіті про управління, є кращим засобом переконання у надійності підприємства. Обґрунтовано, що Звіт про управління корисний для всіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів). Поєднання фінансової і нефінансової звітності дасть змогу підприємствам налагодити зв'язок між організаційною стратегією, фінансовими результатами та складовими частинами сталого розвитку, зокрема соціальними та екологічними аспектами діяльності. Визначено необхідність формування інтегрованої моделі звітності, яка дасть можливість отримувати більш повну інформацію про діяльність вітчизняних підприємств, усунути недоліки інформаційного забезпечення системи управління та більш детально відобразити фінансові ризики й можливості господарюючих суб'єктів.

Ключові слова: екологічні аспекти, екосистемні послуги, Звіт про управління, розкриття інформації, соціальні аспекти.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены особенности формирования Отчета об управлении и его структура. Приведены предложения по раскрытию в Отчете об управлении информации касательно социальных и экологических вопросов. Установлено, что показатели деятельности предприятий (компаний), приведенные в Отчете об управлении, являются лучшим средством убеждения в надежности предприятия. Обосновано, что Отчет об управлении полезен всем заинтересованным сторонам (стейкхолдерам). Сочетание финансовой и нефинансовой отчетности позволит предприятиям наладить связь между организационной стратегией, финансовыми результатами и составляющими устойчивого развития, в частности социальными и экологическими аспектами деятельности. Определена необходимость формирования интегрированной модели отчетности, которая позволит получать более полную информацию о деятельности отечественных предприятий, устранять недостатки информационного обеспечения системы управления и более детально отображать финансовые риски и возможности хозяйствующих субъектов.

Ключевые слова: экологические аспекты, экосистемные услуги, Отчет об управлении, раскрытие информации, социальные аспекты.

ANNOTATION

The article reviews the peculiarities of the formation of the Management Report, its structure. Based on the above, we can formulate the task of the study, which is to identify and develop the structural content of the management report, which is designed to provide a theoretical foundation for the concept of accounting and analysis in sustainable development. Suggestions for disclosure in the Report on the management of information on social and environmental aspects of the enterprise. It is established that the performance indicators of enterprises (companies) given in the Management Report are the best means of convincing the reliability of the enterprise. It is justified that the management report is useful for all stakeholders. The combination of financial and non-financial reporting will allow companies to establish a link between organizational strategy, financial performance and the components of sustainable development, including social and environmental aspects of activities. The potential of financial indicators will be highlighted by content that can be used to reveal their essence so that they are understandable to users. This includes financial statements, long-term development plans, cases, technological features of production and areas of technology improvement, etc. The components of the management report are considered on the example of the trade network of Silpo-Food LLC, which belongs to the company FOZZY GROUP. In the management report, Silpo-Food LLC also discloses environmental aspects of its activities, where it provides information on the impact of the company's activities on ecosystems, develops environmental protection measures and takes into account the use of ecosystem services: rational use of water; greenhouse gas emissions, energy consumption, etc. In the area of "Social aspects and personnel policy" provides information on "encouragement (motivation) of employees; labor protection and safety; measures to combat corruption and bribery, etc.". The need to form an integrated reporting model, which will provide more complete information about the activities of domestic enterprises, eliminate the shortcomings of information management system and reflect in more detail the financial risks and opportunities of economic entities.

Key words: environmental issues, ecosystem services, management report, information disclosure, social components.

Постановка проблеми. Під впливом євроінтеграційного процесу реформування системи бухгалтерського обліку адаптація чинної нормативно-правової бази до міжнародних вимог, розроблення концепції сталого економічного розвитку привели до необхідності розширення переліку нефінансової інформації, що розкривається компаніями. Для забезпечення цього аспекту розпочалась імплементація директив ЄС із 2017 року. У врегульованих на законодавчому рівні формах фінансової звітності підприємств відсутнє розкриття нефінансових показників, що приводить до її інформаційної неспроможності задовольнити запити інвесторів та суспільства для формування чіткого уявлення про стан та подальший розвиток суб'єкта господарювання, результати його функціонування в різних сферах діяльності з урахуванням наявних ризиків та невизначеностей економічного середовища. Необхідність забезпечення вищого рівня якості та повноти розкриття інформації за різними напрямками шляхом представлення фінансових та нефінансових показників за різними напрямками діяльності підприємства відображають основну мету складання Звіту про управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Звіт про управління є новою формою звітності для вітчизняних підприємств. Одночасно дослідження процесу формування перебуває в центрі уваги науковців, таких як Т. Бондар, К. Безверхий, В. Пантелєєв, С. Свірко, О. Баришнікова, В. Царук, В. Онищенко, Н. Валькова, А. Костякова, П. Куцик, І. Захарчук, Н. Захарова, М. Уткіна, А. Басок, Ю. Слободяник.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Низка авторів зазначає, що у Звіті про управління певною мірою не розкриваються наявні взаємозв'язки між фінансовими і нефінансовими показниками, стратегією, ризиком та корпоративним управлінням [1–5]. Значний рівень актуальності та важливості цього питання вимагає подальшого пошуку переваг та недоліків порядку формування Звіту про управління, серед можливих шляхів удосконалення може бути розширення розкриття інформації у Звіті щодо питань сталого розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в ідентифікації та розбудові структурного наповнення Звіту про управління, що покликано забезпечити теоретичний фундамент формування концепції розвитку обліку та аналізу в умовах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яке підприємство можна представити у вигляді сукупності процесів, ініційованих для досягнення певних цілей. Щоб цілі досягалися, а бізнес процвітав, важливо цими процесами раціонально керувати. Це означає, що потрібно організувати та підтримувати злагоджену та ефективну роботу структурних одиниць підпри-

ємства, що вписується у рамки економічної доцільності та здатна своєчасно адаптуватися до змін ринкового середовища.

Серед складових частин системи управління виділяють такі взаємозалежні елементи, як управління закупівлями, виробництвом, продажами, персоналом. Планування, аналіз та контроль бізнесу загалом і окремо взятих його сегментів, а також розроблення заходів щодо підвищення його ефективності здійснюються на основі даних із внутрішньо фірмових процесів. Вони узагальнюються та відображаються у звітах, призначенням яких є формування уявлення про процеси підприємства та їх стан на певний момент часу. Virізняють звітність двох видів, а саме управлінську та бухгалтерську. Управлінська звітність, або Звіт про управління, – це набір звітів компанії, які складаються для отримання керівництвом або власниками актуальних відомостей про стан речей компанії.

«Однією з умов Угоди про асоціацію з Європейським Союзом є узгодження гармонізації законодавства України з відповідними настановами Європейського законодавства. В Європі бухгалтерське законодавство регулюється Директивою 34» [6]. Головною вимогою зазначеної Директиви є формування та подання Звіту про управління. Звіт про управління подається одночасно з річною фінансовою звітністю. З одного боку, фінансова звітність дає змогу інтерпретувати інформацію Звіту про управління, але, з іншого боку, Звіт про управління є доповненням до розкриття показників у фінансовій звітності та дає можливість користувачам приймати релевантні та когерентні рішення на її основі.

Звіт про управління – це документ, що містить фінансову і нефінансову інформацію, яка характеризує стан та перспективи розвитку підприємства і розкриває основні ризики та невизначеності його діяльності [7]. Важливо зауважити, що фінансова інформація стосується перспектив та стратегічних напрямів розвитку підприємства (компанії), його операцій з фінансовими інструментами за звітний період, ризиків, зокрема операційних, цінних, кредитних, юридичних, екологічних, із якими підприємство стикається залежно від виду діяльності, галузевих особливостей. Нефінансова частина інформації пов'язана не тільки з розкриттям економічних даних підприємства, але й з питаннями природокористування, екологічної безпеки, екосистемних послуг та соціальних проблем, благодійності тощо.

Під час вивчення Звіту про управління будь-якого підприємства стейкхолдери ідентифікують структуру звіту. Відповідно, для кожної цільової аудиторії ця структура буде різною. Певна імпровізація під час заповнення Звіту дає можливість залучати потенційних клієнтів і перетворювати їх на наявних, посилювати ринкові позиції бренду підприємства (компанії) [8].

Проте рекомендації та регламент складання Звіту визначені Методичними рекомендаціями зі складання Звіту про управління від 7 грудня 2018 року № 982 [9]. Структура Звіту, відповідно до цих рекомендацій, складається з десяти позицій з огляду на повний формат (рис. 1).

Важливо, що вищенаведені рекомендовані до розкриття напрями та показники можуть зазнавати змін та доповнень, оскільки підприємствам надано право на власний розсуд надавати іншу інформацію, яку вони вважають доцільною для розкриття.

Формування Звіту про управління здійснюється поетапно. Важливим є здійснення контролю за ходом виконання робіт. За дотримання рекомендацій управлінська звітність формуватиметься чітко, даючи змогу керівництву підприємства приймати виважені управлінські рішення та ефективно вирішувати завдання, що постають перед ним.

Складові частини Звіту про управління розглянуто на прикладі торговельної мережі ТОВ «Сільпо-Фуд», яка належить компанії корпорації «FOZZY GROUP». Компанія надає такі види послуг через оптово-роздрібні мережі гіпермаркетів «Сільпо», як роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами; виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання; оптова торгівля напоями; оптова торгівля тютюновими виробами; роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах; діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування [10].

Гіпермаркети «Сільпо» розташовані у великих містах України, зокрема у Києві, Одесі, Рівному, Харкові, Кременчуці, Дніпрі. Асортимент гіпермаркетів включає більше 51 тис. позицій товарів, серед яких присутні товари власних торгових марок, таких як «Премія», «Extra», «Piki Tiki». Мережа «Сільпо» містить концептуальних 69 супермаркетів та 4 делікатес-маркети, всього станом на кінець 2020 року працює 276 магазинів. ТОВ «Сільпо-Фуд» має лінійно-функціональну структуру управління, яка забезпечує швидку реалізацію управлінських рішень, сприяє спеціалізації і підвищенню ефективності роботи функціональних служб, уможливорює необхідний маневр ресурсами. Станом на кінець 2020 року на підприємстві працює 39 434 осіб персоналу [10].

Аналіз фінансового стану компанії проведено на основі дослідження динаміки фінансових результатів та показників рентабельності. Доходи підприємства щорічно зростають (завдяки збільшенню магазинів мережі та цін на продукцію), приріст яких у 2019 році становив 20,45%, а у 2020 році – 3,13%. Таким чином, чистий дохід збільшився з рівня у 51 842,493 млн. грн. у 2018 році до рівня у 64 402,634 млн. грн. у 2020 році (рис. 2).

Чистий фінансовий результат компанії протягом 2019 року мав динаміку до зростання, проте у 2020 році за скорочення на 90,63% становив 153,528 млн. грн. (рис. 3).

Звіт про управління ТОВ «Сільпо-Фуд» містить достовірну інформацію про діяльність підприємства, дає змогу потенційним інвесторам попередньо проаналізувати його рентабельність,

Рис. 1. Складові частини Звіту про управління [9]

перспективи розвитку та основні ризики. Менеджери, відповідно до зазначеної інформації у Звіті, можуть дійти висновку, як підприємство дотримується законів. Для профспілок та громадських організацій аналіз Звіту потрібен для визначення факту того, наскільки підприємство захищає права співробітників, забезпечує рівноправність або ставиться до довкілля [10].

Основна увага у Звіті про управління приділяється аналізу середовища функціонування підприємства та оцінюванню ризиків діяльності компанії. За напрямом «Організаційна структура та опис діяльності підприємства» наведена інформація про організаційну структуру ТОВ

«Сільпо-Фуд», його стратегію та цілі, скорочені дані про товари, ринкову частку підприємства у різних сегментах. За напрямом «Результати діяльності» розкрито фінансові показники діяльності підприємства з урахуванням динаміки розвитку протягом 2020 року [10].

ТОВ «Сільпо-Фуд» у Звіті про управління розкриває екологічні аспекти діяльності, де наводить інформацію щодо впливу діяльності підприємства на екосистеми, розробляє заходи з охорони довкілля і враховує використання екосистемних послуг, таких як раціональне використання води, викиди парникових газів, споживання енергії. За напрямом «Соціальні

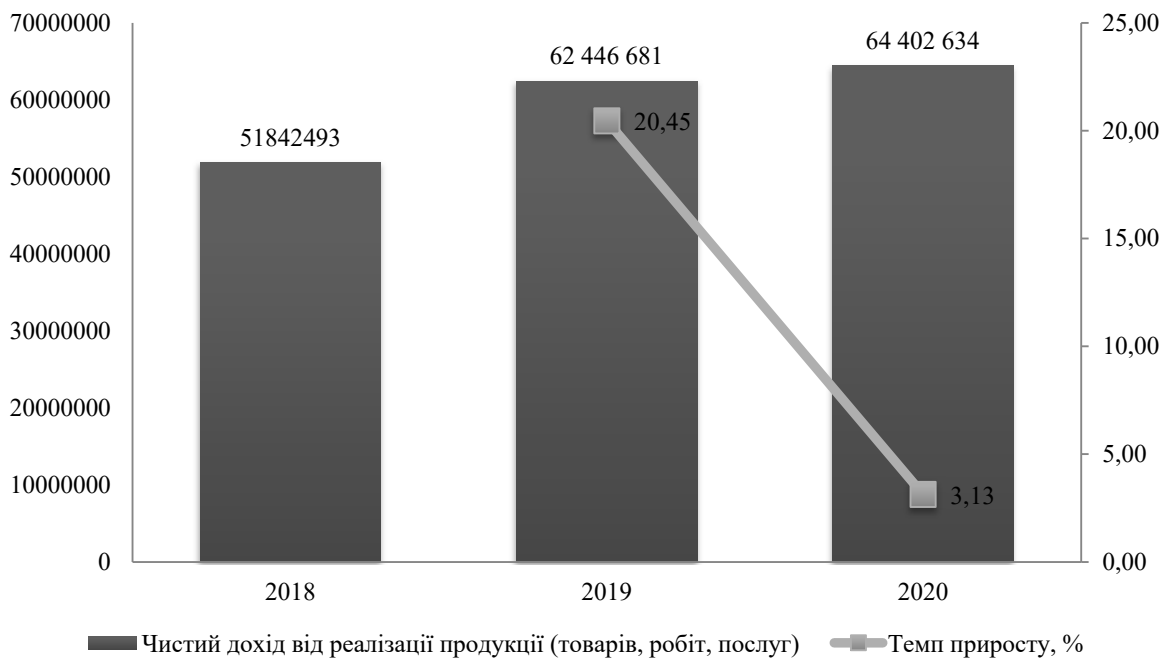

Рис. 2. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції на ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» у 2018–2020 роках, тис. грн.

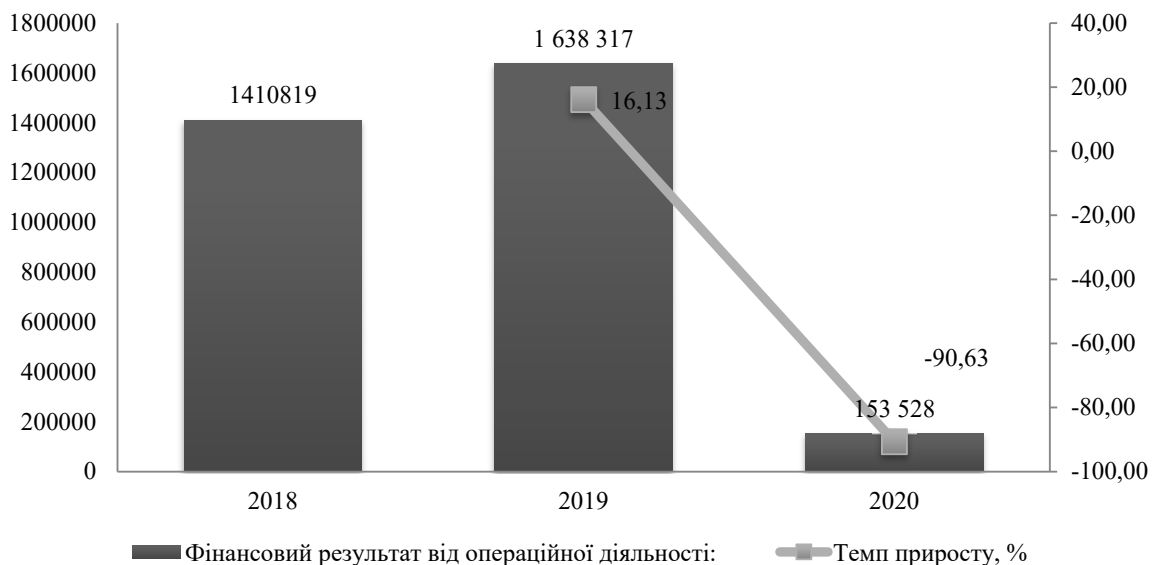

Рис. 3. Динаміка фінансового результату від операційної діяльності на ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» у 2018–2020 роках, тис. грн.

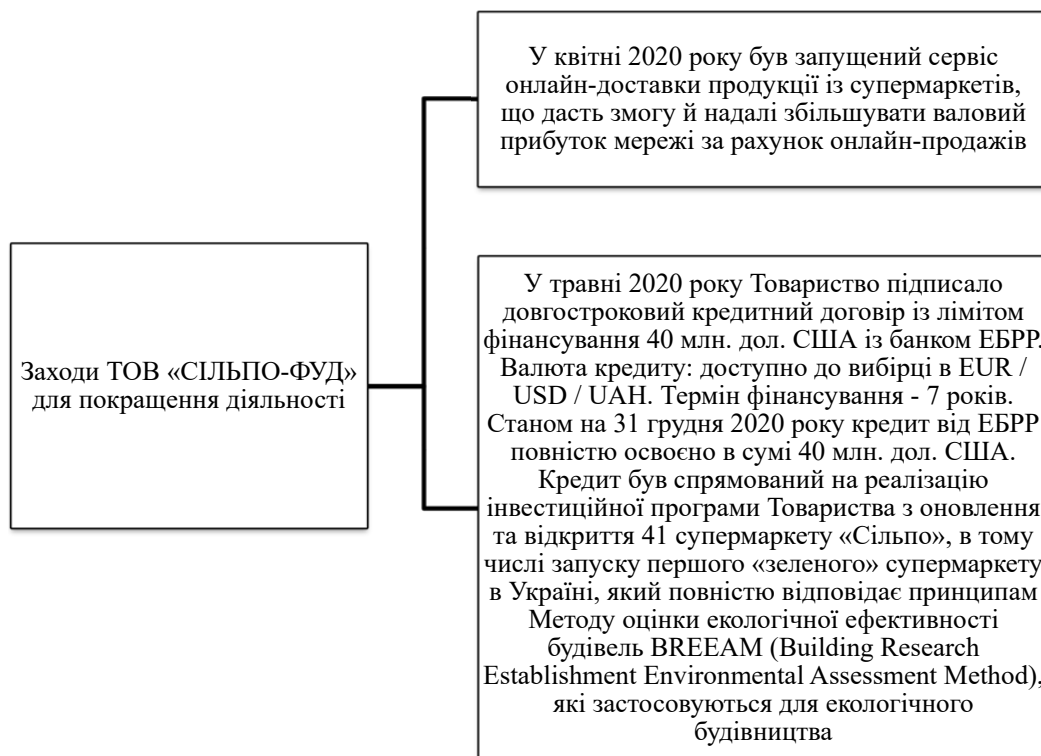

Рис. 4. Заходи ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» для покращення діяльності

аспекти та кадрова політика» наводиться інформація про заохочення (мотивацію) працівників; охорону праці та безпеку; заходи з боротьби з корупцією та хабарництвом тощо.

Також розкриті питання «управління операційними та фінансовими ризиками (ринковий ризик, кредитний ризик, ризик ліквідності), описані дослідження та інновації, які виконуються підприємством, наводиться загальна інформація про фінансові інвестиції підприємства у цінні папери інших підприємств» [10]. За напрямом «Перспективи розвитку» наводиться інформація про перспективи подальшого розвитку підприємства з урахуванням ризиків та Covid-19 (рис. 4).

За рахунок наведених заходів ТОВ «Сільпо-Фуд» прогнозує збільшення ринку збуту, залучення нових покупців, збільшення збуту продукції власного виробництва та прямого імпорту, що є конкурентною перевагою мережі. Відповідно, фінансова звітність була підготовлена на основі припущення, що ТОВ «Сільпо-Фуд» здатне продовжувати свою діяльність на безперервній основі в найближчому майбутньому.

Висновки. Встановлено, що показники діяльності підприємств (компаній), наведені у Звіті про управління, є кращим засобом переконання у надійності підприємства. Висвітленню потенціалу фінансових показників сприятиме контент, за допомогою якого можна так розкрити їх сутність, щоб вони були зрозумілі користувачам. Це фінансова звітність, перспективні плани розвитку, кейси, технологічні особливості виробництва та напрями удосконалення технології тощо. Обґрунтовано, що Звіт про

управління корисний для всіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів). Поєднання фінансової і нефінансової звітності дасть змогу підприємствам налагодити зв'язок між організаційною стратегією, фінансовими результатами та складовими частинами сталого розвитку, зокрема соціальними та екологічними аспектами діяльності.

Визначено необхідність формування інтегрованої моделі звітності, яка дасть можливість отримувати більш повну інформацію про діяльність вітчизняних підприємств, усувати недоліки інформаційного забезпечення системи управління та більш детально відображати фінансові ризики й можливості господарюючих суб'єктів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Романенко О., Комірна О. Аналіз інтегрованої звітності у забезпеченні сталого розвитку суспільства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 880–887. URL: <http://global-national.in.ua/issue17-2017/26-vipusk-16-kvi-ten-2017-r-2/3237-romanenko-o-a-komirna-o-v-analiz-integrovanosti-zvitnosti-u-zabezpechenni-stalogo-rozvitku-suspilstva>.
2. Безверхий К., Пантелеев В. Консолідований звіт про управління. Новації управлінської практики звітування. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2018. № 1–2. С. 37–46.
3. Ловінська Л. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні. *Фінанси України*. 2014. № 9. С. 21–30.
4. Малишкін О. Призначення і зміст звіту про управління. *Фінансова система України в умовах економічної та фінансової глобалізації світу*: збірник матеріалів Всеукраїн-

- ської науково-практичної конференції. Т. 1. Київ, 15 грудня 2017 року. Київ : Київський інститут банківської справи, 2017. С. 215–219.
5. Костирко Р., Лісничка Т. Інтегрована звітність – інструмент забезпечення сталого розвитку суспільства. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2012. № 24. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2019&abstract=2019_3_0_265_269.
 6. Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язаних з ними звітів певних типів компаній : Директива Європейського Парламенту та Ради. № 2013/34/ЄС. URL: <http://vobu.ua/ukr/documents/item/dyrektyva-2013-34-es>.
 7. Король С. Нефінансова звітність підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2013. № 6. С. 102–113.
 8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
 9. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління : Наказ Міністерства фінансів України від 7 грудня 2018 року № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>.
 10. Офіційний сайт ТОВ «Сільпо-Фуд». URL: <https://silpo.ua/reports>.

REFERENCES:

1. Romanenko O., Komirna O. (2017) Analiz integrovanoji zvitnosti u zabezpechenni stalogo rozvytku suspiljstva [Analysis of integrated reporting in ensuring sustainable development of society]. *Ghlobaljni ta nacionaljni problemy ekonomiky*, vol. 17, pp. 880–887. URL: <http://global-national.in.ua/issue-17-2017/26-vipusk-16-kviten-2017-r-2/3237-romanenko-o-a-komirna-o-v-analiz-integrovanoji-zvitnosti-u-zabezpechenni-stalogo-rozvytku-suspilstva>.
2. Bezverkhij K., Panteljejev V. (2018) Konsolidovanyj zvit pro upravlinnja. Novaciji upravlinsjkoji praktyky zvituvannja [Consolidated management report. Innovations in management reporting practice]. *Naukovyj visnyk Nacionalnoji akademiji statystyky, obliku ta audytu*, vol. 1–2, pp. 37–46.
3. Lovinsjka L. (2014) Vplyv jevointegracijnykh procesiv na rozvytok bukhghaltersjkojogo obliku ta zvitnosti v Ukraini [The impact of European integration processes on the development of accounting and reporting in Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, vol. 9, pp. 21–30.
4. Malyshekin O. (2017) Pryznachennja i zmist zvituv pro upravlinnja [Purpose and content of the management report]. *Finansova systema Ukrainy v umovakh ekonomichnoji ta finansovoji ghlobalizaciji svitu: zb. mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf.*, vol. 1. Kyiv. Kyivskij instytut bankivskojji spravy, pp. 215–219.
5. Kostyrko R., Lisnycha T. (2012) Integrovana zvitnistj – instrument zabezpechennja stalogo rozvytku suspiljstva [Integrated reporting is a tool for ensuring the sustainable development of society]. *Ekonomika. Menedzhment. Pidpryjemnyctvo*, vol. 24. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2019&abstract=2019_3_0_265_269.
6. Pro shhorichnu finansovu zvitnistj, konsolidovanu finansovu zvitnistj ta pov'jazanykh z nymy zvitiv pevnykh typiv kompanij [On the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of companies] (2013) Dyrektyva Jevropejskogho Parlamentu ta Rady. Vol. 34. URL: <http://vobu.ua/ukr/documents/item/dyrektyva-2013-34-es>.
7. Korolj S. (2013) Nefinansova zvitnistj pidpryjemstva [Non-financial reporting of the enterprise]. *Visnyk KNTEU*, vol. 6, pp. 102–113.
8. Pro bukhghaltersjkyj oblik ta finansovu zvitnistj v Ukraini [On accounting and financial reporting in Ukraine]. *Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 roku № 996-XIV*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
9. Pro zatverdzhennja Metodichnykh rekomendacij zi skladannja zvituv pro upravlinnja [On approval of Methodical recommendations for compiling a management report]. *Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.12.2018 roku № 982*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>.
10. Oficijnyj sajт TOV "Siljpo-Fud". URL: <https://silpo.ua/reports>.